

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 14/2023. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/C. § (2) bekezdés b) pontjára vonatkozó alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséből és XVI. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/C. § (2) bekezdés b) pontja alapján a bíróság minden olyan esetben rendelkezhet az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról, amikor az elmaradt kapcsolattartás végrehajtását elrendelő végzés meghozatalának feltételei teljesülnek; az elmaradt kapcsolattartás pótlására a bíróság végzésének meghozatalától számított legkésőbb hat hónapon belül, a legközelebbi megfelelő időpontban kerülhet sor.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.643/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Indokolás

I.

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.643/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Budakörnyéki Járásbíróság 15.Pk.50.076/2022/18. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy kérelmezője) és a kérelmezett édesanya házasságából 2015-ben egy gyermek született. Az indítványozó és a kérelmezett házasságának felbontása során a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2019. március 11. napján jogerőre emelkedett ítéletével szabályozta az indítványozó és a gyermek közötti kapcsolattartást, oly módon, hogy az indítványozó jogosult a gyermeket minden páros héten pénteken 16 órakor az óvodából/iskolából elhozni, és köteles vasárnap este 18 órára az anyához visszavinni. A bíróság kötelezte a kérelmezett édesanyát, hogy valamennyi kapcsolattartás kezdetén a gyermek személyazonosító igazolványát és TAJ kártyáját az indítványozónak adja át, az indítványozó pedig köteles az okmányokat a kapcsolattartások végén az édesanyának visszaadni.
- [3] A 2022. február 11. napján 16 órától 2022. február 13. napján 18 óráig tartó folyamatos kapcsolattartás során a gyermek és a gyermek személyes okmányai (személyi igazolvány, TAJ kártya) az indítványozó részére átadásra kerültek. Az indítványozó beadványában előadta, hogy a kapcsolattartás során a gyermekkel Romániába kívánt utazni a nagyszülőket meglátogatni, melyről a kérelmezettet is tájékoztatta, és előzetesen kérte a kérelmezettet, hogy a gyermek európai egészségbiztosítási kártyáját is adja át az indítványozó számára.

- [4] A kapcsolattartás során, már a csengersimai határátkelőnél derült ki, hogy a gyermek személyi igazolványa lejárt, így a tervezett határátlépés érvényes okmány hiányában meghiúsult. Az indítványozó megkérte a kérelmezettet, hogy másnap adja át a gyermek útlevelét, hogy a tervezett utazás megvalósulhasson, azonban ennek a kérelmének a kérelmezett nem tett eleget.
- [5] 1.2. Az indítványozó kérte a bíróságtól annak megállapítását, hogy a kérelmezett édesanya felróható magatartása zavarta a kapcsolattartást, továbbá kérte, hogy a kérelmezett édesanyát a bíróság kötelezze a zavartalan kapcsolattartás biztosítására, valamint rendelkezzen a kapcsolattartás pótlásáról. Az indítványozó ugyancsak kérte a kapcsolattartás zavarásával felmerült költségei (benzinköltség, autópálya-matrica) megtérítését.
- [6] A Budakörnyéki Járásbíróság 15.Pk.50.076/2022/18. számú, 2022. június 24. napján kelt végzésével (a továbbiakban: elsőfokú végzés) az indítványozó kérelmét elutasította. A bíróság szerint az indítványozótól elvárható lett volna, hogy a külföldi utazást megelőzően ellenőrizze az utazáshoz feltétlenül szükséges okmányok meglétét és érvényességét, melynek elmaradása nem róható a kérelmezett édesanya terhére, ráadásul az indítványozó már a korábbi kapcsolattartások során is észlelhette volna, hogy a személyi igazolvány hamarosan lejár (elsőfokú végzés, Indokolás [18]–[19]). A Budakörnyéki Járásbíróság érvelése szerint a kapcsolattartásra vonatkozó határozat alapján a kérelmezett édesanya egyébként is csak a személyi igazolvány és a TAJ kártya átadására volt köteles, így az útlevél átadásának elmaradása a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt indított eljárásban nem érvényesíthető (elsőfokú végzés, Indokolás [21]). Azáltal pedig, hogy a folyamatos kapcsolattartás megvalósult (csak annak célja, a külföldi utazás hiúsult meg), a kapcsolattartás pótlása elrendelésének sincs helye (elsőfokú végzés, Indokolás [22]). Összegezve, a Budakörnyéki Járásbíróság szerint az indítványozó nem bizonyította, hogy a kapcsolattartást szabályozó határozatban foglalt kötelezettségeinek teljesítése érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, hiszen nem ellenőrizte a gyermek okmányait azok átvételekor, ezért saját felróható magatartására a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása érdekében nem hivatkozhat (elsőfokú végzés, Indokolás [23]).
- [7] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék az indítványozó fellebbezését részben alaposnak találta, és 6.Pkf.51.643/2022/4. számú, 2022. október 10. napján kelt végzésével (a továbbiakban: másodfokú végzés) az elsőfokú végzést részben megváltoztatta. A Budapest Környéki Törvényszék álláspontja szerint a kapcsolattartásra vonatkozó alaphatározatból megállapíthatóan az indítványozó kapcsolattartási joga kiterjed a gyermek külföldre vitelére is, a kérelmezett édesanya pedig jelen esetben előzetesen tudta, hogy az indítványozó a gyermekkel külföldre szeretne utazni az apai nagyszülőkhöz (másodfokú végzés, 6. oldal). A másodfokú bíróság szerint a szülői felügyeletet gyakorló kérelmezett dolga a gyermek okmányainak érvényességéről gondoskodni, azt ellenőrizni, a kérelmezett édesanyának pedig a kapcsolattartás elősegítése érdekében a kiskorú gyermeket fel kell készítenie, melybe adott esetben az útlevél átadása is beletartozik, különösen akkor, ha a külön élő szülő előzetes jelzése alapján a kapcsolattartás során az útlevélre a gyermeknek nyilvánvalóan szüksége lehet. A Budapest Környéki Törvényszék szerint éppen ezért a kérelmezett édesanya nem mentheti ki a felróhatóságát azzal, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó alaphatározat kifejezett rendelkezése hiányában az útlevél átadására nem volt köteles (másodfokú végzés, 7. oldal).
- [8] A Budapest Környéki Törvényszék azonban annak ellenére, hogy megállapította, hogy a kérelmezett édesanya neki felróhatóan megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, csupán arról rendelkezett, hogy a kérelmezett édesanya a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak megfelelően tegyen eleget, a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bnptv.) 22/C. § (2) bekezdés a) pontjának megfelelően. A Budapest Környéki Törvényszék álláspontja szerint ugyanis a megzavart kapcsolattartás pótlásának elrendelésére a bíróságnak nincs lehetősége, tekintettel arra, hogy a kapcsolattartás pótlására a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdése szerint hat hónapon belül van lehetőség, ezt követően a kapcsolattartás még akkor sem pótolható, ha egyébként annak feltételei a kötelezett felróható magatartása miatt fennállnának. Éppen ezért a Budapest Környéki Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a 2022. február 11. napjától esedékes folyamatos hétvégi kapcsolattartás tekintetében a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés b) pontja szerinti jogkövetkezmény, nevezetesen az elmaradt kapcsolattartás pótlásának elrendelése már nem alkalmazható, ugyanis a kapcsolattartás időpontja és a másodfokú bíróság végzésének meghozatala között több mint hat hónap telt el (másodfokú végzés, 7. oldal).
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.643/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és

megsemmisítését kérte, a Budakörnyéki Járásbíróság 15.Pk.50.076/2022/18. számú végzésére is kiterjedő hatálylyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és VI. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint.

- [10] Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését nyilvánvalóan sértő, önkényes az a bírósági jogértelmezés, mely szerint a kapcsolattartás elmaradásáért felelős szülő 6 hónap elteltével nem köteles gondoskodni az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról, hiszen az eredeti kapcsolattartás időpontjához képest 6 hónapon belül kizárólag akkor születhet jogerős döntés, ha a kérelmezett elismeri a kérelemben foglaltakat, vagy legalábbis nem fellebbez az elsőfokú végzéssel szemben. Az indítványozó utal arra, hogy az ő esetében is ez volt a helyzet, a megzavart kapcsolattartást követően hiába fordult határidőben bírósághoz, és hiába nem adott okot semmilyen módon az eljárás elhúzódására, a bíróság mégsem hozta meg a jogerős döntését a kapcsolattartás időpontjához képest 6 hónapon belül.
- [11] Az indítványozó szerint a Budapest Környéki Törvényszék jogértelmezése ugyanakkor nem csupán önkényes, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményével ellentétes, hanem az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett magán- és családi élethez való jogának gyakorlását is ellehetetleníti azáltal, hogy elnehezíti a kapcsolattartás megzavarásában közre nem ható fél (jelen esetben az indítványozó) és a gyermek közötti kapcsolattartást, a családi kötelek fenntartását. Az elmaradt kapcsolattartás pótlásának végleges elmaradása helyett a kérelmezett kötelezése arra, hogy a következő kapcsolattartás során majd megfelelően járjon el, nem alkalmas jogkövetkezmény arra, hogy az indítványozó és gyermeke közötti családi kötelek fenntartását megóvja.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fentiekén túlmenően megjelölte az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, és az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. (magán- és családi élethez való jog) és 13. cikkét (hatékony jogorvoslathoz való jog) is, azonban az alkotmányjogi panasz ezen jogsérelemre vonatkozóan önálló indoklást nem tartalmaz.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése és az Ügyrend 36. § (3) bekezdése alapján eljárva az indítvány elbírálása előtt megkereste az igazságügyi minisztert.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

- [15] 2. A Bnptv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„22/C. § (2) Ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy
[...]

b) a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét vagy”

[16] 3. A Ptk. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„4:182. § (2) A jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell.”

III.

[17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

[18] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék végzését 2022. november 17. napján vette át, alkotmányjogi panaszát pedig határidőben, 2022. november 18. napján terjesztette elő. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát.

[19] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja értelmében kizárólag jogszabály (és nem pedig egyedi bírói döntés) nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata kérhető, az Alkotmánybíróságnak pedig nincs hatásköre az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {lásd például: 3105/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság éppen ezért a Budapest Környéki Törvényszék végzésének Emberi Jogok Európai Egyezményébe ütközését hatáskör hiányában nem vizsgálhatta.

[20] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ekként az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdése törvényi követelményét {lásd például: 3213/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [26]}.

[21] 4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.

[22] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétyele vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[23] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak érdemi vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy az a jogértelmezés, amely szerint a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja szerint az elmaradt kapcsolattartás pótlásának elrendelésére kizárólag az elmaradó kapcsolattartás eredeti időpontjához képest számított 6 hónapon belüli időpontban van lehetőség, kiüresíti-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett, a szülő és gyermek közötti kapcsolattartáshoz való jog, és egyben az elmaradó kapcsolattartás pótlására irányuló bírósági nemperes eljárás lényegét. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt is az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

[24] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

[25] 1. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a külön élő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [25]; utóbb: 30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [16]}. A Bnptv. szerinti, a kapcsolattartásra vonatkozó határo-

zat végrehajtása iránti eljárás ennek megfelelően a gyermek oldaláról az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését (a gyermek legjobb érdekének biztosítását), a szülő oldaláról pedig az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését (magán- és családi élethez való jog, a külön élő szülő kapcsolattartáshoz való joga) és XVI. cikk (2) bekezdését (a szülő neveléshez való joga) juttatja érvényre. A kapcsolattartás zavartalansága kiemelten fontos része a (külön élő) szülő és a gyermek közötti kapcsolatnak, hiszen végeredményben így biztosítható, hogy a gyermek mindkét szülőjére számíthasson, és tőlük megkaphassa a fejlődéséhez szükséges nevelést, védelmet és gondoskodást {lásd mindenekelőtt: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [28]}. Amikor a jogalkotó megteremtette a Bnptv. 22/A–22/E. §-a szerinti, a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárást, lényegében ezen Alaptörvényben biztosított jogok érvényesítésének eljárási eszközeit alkotta meg, az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségéből fakadóan.

- [26] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.643/2022/4. számú végzésében arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett édesanya a 2022. február 11. napjától esedékes folyamatos hétvégi kapcsolattartás tekintetében neki felróhatóan meghíúsította a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást (másodfokú végzés, 7. oldal). A Budapest Környéki Törvényszék ugyanakkor úgy vélte, hogy a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése szerint a kapcsolattartás pótlására a kapcsolattartás elmaradásától számított hat hónapon belül van lehetőség, a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja pedig erre a határidőre utal vissza, melyen túlmenően az elmaradt kapcsolattartás még akkor sem pótolható, ha egyébként a kapcsolattartás pótlásának feltételei a kötelezett felróható magatartása miatt fennállnának. Azáltal pedig, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a 2022. február 11. napjától esedékes kapcsolattartás időpontjához képest a Budapest Környéki Törvényszék a döntését hat hónapon túl hozta meg, ezért a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti jogkövetkezmény, nevezetesen az elmaradt kapcsolattartás pótlásának elrendelése, immáron nem alkalmazható.
- [27] 3. Az igazságügyi miniszter az Alkotmánybíróság megkeresésére adott állásfoglalásában egyértelműen rögzítette, hogy a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése a kötelezett számára biztosít hat hónapos, anyagi jogi jellegű határidőt az elmaradt kapcsolattartás önkéntes pótlására. Ez a rendelkezés nem zárja ki a kapcsolattartás pótlását hat hónap eltelte után akkor, ha a kötelezett önként nem teljesít, és őt erre bírósági döntés kötelezi. Ezzel szemben a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti hat hónapos határidő eljárási jellegű határidő a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárásban. A Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján a bíróság, amennyiben megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, végzésében felhívja a kérelmezettet, hogy a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét. Ez a határidő (ahogyan arra az igazságügyi miniszter is rámutatott) mindig a végzés közzétételét követő napon kezdődik, és nem a kapcsolattartás eredeti időpontjához igazodik. Mindez egyben azt jelenti, hogy a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése szerinti és a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti hat hónapos határidő szükségképpen elválik egymástól.
- [28] 4. A Bnptv. 22/C. § (2) bekezdése ennek megfelelően minden olyan esetben lehetővé teszi az elmaradt kapcsolattartás végrehajtásának bíróság általi elrendelését, amikor a bíróság azt állapítja meg, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglalt előírásokat. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy ez a jogértelmezés egyébiránt a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja nyelvtani értelmezésének is kétséget kizáróan megfelel.
- [29] 5. Önmagában a Bnptv. valamely rendelkezésének (így jelen esetben a törvény „hat hónapon belül” fordulata) értelmezése általában olyan szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melynek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Mindez azonban csak addig igaz, amíg a kérdés a bíróság által választott azon jogértelmezés helyessége vagy helytelensége, azaz, ha a bíróság által választott jogértelmezés egyébként az Alaptörvény 28. cikke alapján az eljáró bíróságokat illető értelmezési mozgástér alkotmányos keretein belül helyezkedik el. Abban az esetben azonban, ha az eljáró bíróság által választott jogértelmezés túllép az Alaptörvényből fakadó értelmezési tartomány keretein, az már szükségképpen a bírói döntés alaptörvény-ellenességét fogja eredményezni, mely szempont vizsgálata már az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.
- [30] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság már utalt, a külön élő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás biztosítása egyebek között az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által is védett. Az Alaptörvény 28. cikkének első mondata szerint „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvény-nyel összhangban értelmezik”. A bíróságok az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is kötelesek

érvényre juttatni, amivel a bíróságok ítélkezési tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté válik. Ilyen esetekben a bíróságok ítélkezésével szembeni alapvető elvárás, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell [3145/2018. (V. 7.) AB határozat, különösen Indokolás [66]–[70]]. Mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a bíróságoknak az ítélkezési tevékenységük során figyelembe kell venniük, hogy egy jogszabály mely jelentése felel meg az Alaptörvénynek, és ezzel az értelemmel kell alkalmazniuk a jogszabályt az egyedi ügyekben, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság a bírói döntést az Alaptörvény megsabta értelmezési tartomány kereteinek túllépése miatt megsemmisíti [lásd például: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [36]].

- [31] 6. Ahogyan arra az igazságügyi miniszter is rámutatott az Alkotmánybíróság megkeresésére adott válaszában, és ahogyan az a Bnptv. 22/C. §-a nyelvtani értelmezéséből is egyenesen következik, a Bnptv. nem zárja ki kifejezetten és ellentmondást nem tűrően az elmaradó kapcsolattartás pótlásának elmaradását akkor, ha a bíróság a döntését a kapcsolattartás eredeti időpontjához képest hat hónapon túl hozza meg. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b)* pontjának van olyan lehetséges értelmezése, amely lehetővé teszi az elmaradó kapcsolattartás pótlásának bíróság általi elrendelését, és ezáltal a külön élő szülő Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti jogának érvényesítését akkor is, ha a kapcsolattartás eredeti időpontjához képest már több mint hat hónap eltelt, mely élethelyzet már önmagában a bírósági eljárások időtartamából következően is a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti, Bnptv. szerinti nemperes eljárások jelentős részét szükségképpen érinti. Ehhez képest azonban az a Budapest Környéki Törvényszék által választott jogértelmezés, amely kizárja az indítványozóéhoz hasonló esetekben az elmaradt kapcsolattartás pótlását, végeredményben teljesen kiüresíti a külön élő szülő és a gyermek közötti, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által is védett alapjogot, ekként ez a jogértelmezés az Alaptörvény 28. cikke által az eljáró bíróság számára biztosított értelmezési tartományon kívüli, és így alaptörvény-ellenes.
- [32] Az Alkotmánybíróság ezért a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.643/2022/4. számú végzését a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette. A Budapest Környéki Törvényszék végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére tekintettel az Alkotmánybíróság, következetes gyakorlatának megfelelően, már nem vizsgálta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványi elemet [lásd például: 3104/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [64]].
- [33] 7. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot arra, hogy hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapítsa azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Azáltal, hogy a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b)* pontjának van olyan, a Budapest Környéki Törvényszék által is alkalmazott, a Bnptv. rendelkezéseinek kizárólag nyelvtani értelmezése alapján nem nyilvánvalóan *contra legem* értelmezése, mely alkalmas arra, hogy a külön élő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás pótlását ellehetetlenítse, ez a (formálisan a Bnptv. rendelkezéseiből ugyan levezethető, ám az Alaptörvénnyel ellentétes) jogértelmezés alkalmas arra, hogy mind a külön élő szülő Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti, a gyermekével való kapcsolattartását, mind pedig a gyermek Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó mindenek felett álló legjobb érdekét sértse. E körben az Alkotmánybíróság sem azt nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy az egyébként a Bnptv. helyes értelmezése szerint biztosítható elmaradó kapcsolattartás mielőbbi biztosítása (és ezáltal a gyermek és a szülő közötti lehetőség szerint folyamatos kapcsolattartás) áll a gyermek és a szülő érdekében, sem pedig azt, hogy ezen, adott esetben alaptörvény-ellenes jogértelmezéssel elutasított kapcsolattartás-pótlási kérelem utólagos, az Alkotmánybíróság döntését követő pótlása már csak az eljárás elhúzódó időtartama miatt is mind a gyermeket, mind pedig a kapcsolattartás elmaradásában közre nem ható szülőt hátrányosan érinti. Az Alkotmánybíróság pedig végezetül azt is figyelembe vette, hogy a Bnptv. 2. § *g)* pontja értelmében a Bnptv.-ben szabályozott nemperes eljárások esetében (így az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárásban) nincs helye felülvizsgálatnak. Azáltal pedig, hogy a Bnptv. szerinti nemperes eljárások esetében a Kúria nem járhat el, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény szerinti jogegységi panasznak sem lehet helye (lásd a törvény 41/B. §-át).
- [34] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján megállapítja: az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséből és XVI. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Bnptv. 22/C. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján a bíróság minden olyan esetben rendelkezhet az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról, amikor az elmaradt kapcsolattartás végrehajtását elrendelő végzés meghozatalának

feltételei teljesülnek; az elmaradt kapcsolattartás pótlására a bíróság végzésének meghozatalától számított legkésőbb hat hónapon belül, a legközelebbi megfelelő időpontban kerülhet sor.

- [35] 8. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, a gyermeki jogok, valamint a szülő és a gyermek közötti, Alaptörvény által is védett kapcsolattartás hatékony biztosítása érdekében rendelte el.

Budapest, 2023. július 11.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2930/2022.
Megjelent a Magyar Közlöny 109. számában.

